

Porteføljestyret for muliggjørende teknologier

Godkjent referat

Møte 2/2022

Dato 15. mars 2022, kl. 10.00-15.15
Sted Forskningsrådet, Lysaker

Til stede: Geir Øien (leder)
Ellen-Marie Forsberg (Zoom)
Marianne Fyhn (fra kl. 10.25)
Rita Glenne
Lars Holden
Shahzad Rana (til kl. 11.45, Zoom fra kl. 13.00-14.00)
Karoline Schjetne (Zoom fra kl. 11.30)

Forfall: Heidi Austlid, Nuria Espallargas, Stephen McAdam og Eivind Valen

Observatører (Zoom):
Finn-Hugo Markussen, KD; Espen Kristoffersen, KMD; May-Kristin Ensrud, JD.

Prosjektpresentasjon (sak 22/22):
Alexandra Patriksson, DLN-I (Zoom)

Til stede fra Forskningsrådet:
Anne Kjersti Fahlvik, Hilde Erlandsen, Vidar Skagestad, André Fossen Mlonyeni, Aase M. Hundere, Inderjit S. Marjara, Helge Rynning og Trine Paus.

Sak PSTEKNO 13/22

Godkjenning av sakslisten

Saksdokument: Saksliste.

Styreleder informerte om endringer i rekkefølgen på sakene i møtet og at det blir en presentasjon av et av prosjektene i porteføljen under sak 22/22 Eventuelt.

Vedtak: *Sakslisten godkjennes.*

Sak PSTEKNO 14/22

Godkjente referater

Saksdokument: Saksfremlegg med tre vedlegg: 1. Godkjent referat fra møte PSTEKNO 1/2022. 2. Godkjent referat investeringer i møte PSTEKNO 1/2022. Godkjent referat fra sirkulasjonssak PSTEKNO 12/22.

Styret hadde ingen spørsmål til referatene.

Vedtak: *Styret tar godkjent referat og investeringsreferat fra møte PSTEKNO 1/2022 og godkjent referat fra sirkulasjonssak PSTEKNO 12/22 til etterretning.*

Sak PSTEKNO 15/21

Spørsmål om habilitet

Saksdokument: Saksfremlegg som redegjør for prinsippene for habilitetsvurdering.

Styret avklarte sin habilitet i møtet.

Vedtak: *Ingen inhabilitet meldt.*

Sak PSTEKNO 16/22

Orienteringer

Det ble gitt en kort orientering om hvordan Forskningsrådet håndterer forholdet til Russland og russisk samarbeid som en konsekvens av Russlands invasjon av Ukraina. Alt samarbeid med russiske myndigheter og forskningsinstitusjoner, med et par unntak, er lagt på is, og en samarbeidsutlysning er stoppet. Det foregår sondering om hvordan Forskningsrådet kan hjelpe ukrainske forskere og stipendiater i Norge. Stipendiatene er i stor grad er tilknyttet UH-sektoren og mye mindre instituttsektoren. Mer informasjon finnes på Forskningsrådets nettsider.

Styret ved Geir og Lars har besøkt porteføljestyret for Helse. Det var et nyttig første møte som ga styrene gjensidig innsikt i hverandres prioriteringer og porteføljer. Helseporteføljen i Muliggjørende teknologier er stor. Helse er også det næringsområdet i Forskningsrådet som har størst vekst. Det ble antydnet flere mulige områder for samarbeid (kommunene, e-helse, bærekraft og næringsutvikling). Styreleder etterlyser klarere virkemidler og rammeverk for samarbeid på tvers i Forskningsrådet for å effektivisere prosessene.

Forskningsrådet deltok i [M-ERA.NET co-funded utlysning 2021](#) på materialer, nanoteknologi og batteriteknologier. 13 prosjekter med norske partnere får bevilgning, 5 av prosjektene har norsk koordinator. Dette er et svært godt resultat. Prosjektene, som har totalt 19 norske partnere fra universiteter, instituttsektoren og næringslivet prosjektene, dekker anvendelsesområder fra batteriteknologi, brenselseller, energikonvertering og helse til bygningsmaterialer. Total finansiering av de norske partnerne er 5,7 mill. euro, hvorav 2,3 mill. euro kommer fra EU. Forskningsrådets finansiering kommer fra tre porteføljestyre, hhv. Muliggjørende teknologier, Industri- og tjenestenæringer og Energi, transport og lavutslipp.

Vedtak: *Styret tar orienteringene til etterretning.*

Sak PSTEKNO 17/22

Bevilgningssaker

Sak PSTEKNO 17.1/22 Oversikt over foretatte bevilgninger

Saksdokument: Saksfremlegg med oversikt over bevilgningsvedtak foretatt av andre innenfor porteføljestyrets ansvarsområde.

Styreleder orienterte kort om de regelforankrede bevilgningene som styreutvalget foretok i begynnelsen av mars etter ekspertvurderinger av innkomne søknader til IKT-utlysningen med løpende søknadsfrist.

Vedtak: *Styret tar rapporteringen til etterretning.*

Sak PSTEKNO 18/21

Hvordan håndtere RRI i prosjekter?

Ellen-Marie redegjorde for overordnede tilnærminger til RRI og presenterte i lys av disse *M-ERA.NET Guidelines for Responsible Research and Innovation (RRI) in the context of materials science*. Hensikten med retningslinjene er å hjelpe søkere å forstå hva RRI er og hvordan RRI kan implementeres i søknadene og prosjektene. M-ERA.NET3 har RRI som viktig del av sin plan, og arbeidet har vært ledet av Forskningsrådet. Fra forskersiden deltok Ellen-Marie sammen med Rob Smith fra University of Edinburgh. Ellen-Marie reiste spørsmålet om Forskningsrådet trenger tilsvarende retningslinjer for Teknologikonvergens, og om styret vet nok om hvordan RRI blir håndtert av evaluatorene og i prosjektene.

Styret fant presentasjonen nyttig og betimelig, da forskersamfunnet er umodne på forståelsen av RRI, og det er aktuelt å tydeliggjøre kravene til RRI i utlysningene av forsker- og samarbeidsprosjekter i 2022. Styret påpekte også behovet for en felles begrepsbruk når det gjelder termer som RRI, etikk og ESG (Environmental, Social and Governance).

Vedtak: *Styret tar RRI-orienteringen til etterretning.*

Sak PSTEKNO 19/22

Læringsarena

Saksdokument: Saksfremlegg som skisser opplegg for utvikling av læringsarena tilknyttet teknologikonvergenssatsingen.

Prosjektporteføljen innenfor teknologikonvergens er nå etablert, og i tråd med tidligere diskusjoner i styret er det tid for å etablere en læringsarena. Begrunnelsen for læringsarena er nødvendigheten av transdisiplinaritet i en satsing med mål om transformasjon. MT-porteføljen har to piloter på læringsarena; DLN og AFINO. Forskningsrådet deltar også i TIPC, inkl. en nordisk hub for læring som ser på transformasjon. Administrasjonen har således erfaring med ulike metoder og presenterte et overordnet forslag til en læringsarena som kan utvikles i co-creation mellom prosjektene, ledende personer i pilotene og andre relevante grupperinger, porteføljestyret og Forskningsrådet, i først omgang for porteføljens forsker- og samarbeidsprosjekter.

Gjennom gruppearbeid og plenumsdiskusjon ble det reist spørsmål om hvem som skulle lære hva, hvor vidt læringsarenaen skulle favne, hvilken kapasitet prosjektene har til å engasjere seg i en slik arena og hvilken rolle pilotene kunne spille. Styret oppfordret administrasjonen til å tenke litt større enn prosjektene i porteføljen, både når det gjelder format og læringsutbytte, dersom det er rom for det. Saken tas opp igjen i neste møte.

Vedtak: *Med utgangspunkt i de innspillene som ble gitt i møtet, ber styret administrasjonen jobbe videre med planene for læringsarenaer.*

Sak PSTEKNO 20/22

TEKNOKONVERGENS – status, læringspunkter og veien videre

Saksdokument: Saksfremlegg om status for og læring fra teknologikonvergenssatsingen så langt samt veien videre.

Styret fikk presentert statistikk og analyse av søknadene og søknadsbehandlingen i 2021 av forskerprosjekter og kompetanseprosjekter i TEKNOKONVERGENS. Utlysningen av de to søknadstypene bidrar til å mobilisere ulike sektorer: I forskerprosjekter kommer søkerne fra UoH-sektoren og instituttsektoren, og samarbeidspartnere kommer fra norske og internasjonale partnere i de samme sektorene. I KSP-søknadene kommer også søkerne fra UoH-sektoren og instituttsektoren, mens samarbeidspartnerne kommer både fra disse to sektorene og fra næringsliv og offentlig sektor. KSP-søknadene har involvert internasjonale samarbeidspartnere i langt mindre grad enn forskerprosjektene.

Søknadene ble fordelt på åtte paneler etter fire overordnede tema: IKT, grønt, helse og generisk. Det ble observert at søknader behandlet i paneler på temaet *helse* i større grad oppnår toppkarakter på vurderingskriteriet *Virkninger og effekter*. Vi så også at søknadene i liten grad hadde inkorporert konkrete RRI-tiltak og -dimensjoner, men her var det stor variasjon mellom søknadene. Videre var det i liten grad mobilisert deltagelse fra HUM-SAM-miljøer i søknadene. Søknadene responderte bra på utlysningenes invitasjon til nyskapende og radikal teknologikonvergens med høy grad av risiko.

Styret fant observasjonene og analysen av søknadene og søknadsbehandlingen interessant. Styret diskuterte mulige tiltak som kan bidra til en balansert portefølje av prosjekter, og kom frem til at de ønsket at administrasjonen fremlegger ulike modeller for utforming av utlysningen 2022 som styret kan velge blant. For å øke mobilisering av HUM-SAM-miljø ble det vist til at en utadrettet læringsarena og andre utadrettede tiltak for å koble og informere potensielle søkermiljøer, kan gi god og umiddelbar effekt. Det ble også fremmet forslag om å utarbeide en RRI-veileder som forklarer søkere hva slags konkrete RRI-tiltak og -refleksjoner som kan være relevante, inspirert av arbeidet som er blitt gjort i M.ERA-NET3.

Det ble også drøftet om grensen for søkt budsjett pr søknad bør reduseres til 15 mill. kroner i 2022-utlysningene, for å gi rom for flere prosjekter. Styret ønsket en begrunnet anbefaling fra administrasjonen i neste møte.

Vedtak: *Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets innspill i den videre utformingen av utlysningene i 2022.*

Sak PSTEKNO 21/22

Porteføljeplan – oppsummering av høringsinnspill

Saksdokument: Saksfremlegg med tre vedlegg: 1. Høringsutkast til revidert porteføljeplan. 2. Høringsuttalelser inndelt etter porteføljeplankapittel. 3. Høringsuttalelser inndelt etter avsender.

Administrasjonen viste til at den eksterne høringen bekrefter at det er stor tilslutning til porteføljeplanens generiske og temanøytrale innretning. Flere av høringsinstansene fremhever samtidig noen fagområder/teknologifelt som særlig viktige, ofte knyttet til egne prioriteringer. Totalt kom det inn 37 høringssvar, ingen av dem fra næringslivet. Betydningen av infrastruktur blir påpekt av de aller fleste. Mange sier også at betydningen av grunnleggende forskning blir underkommunisert og at «det er for stor oppmerksomhet knyttet til det å ta forskning i bruk, på bekostning av det å forske frem ny kunnskap». I tillegg er det flere som trekker frem viktigheten av verdikjedetenking og samarbeid i FoUol-systemet, med stikkord som trans- og interdisiplinaritet og humsam-perspektiver.

Administrasjonen viste til at høringssvarene har mange gode utdypende betraktninger, som kan brukes til å tydeliggjøre den strategiske innretningen av porteføljeplanen, og også tas med inn i kommende strategiske diskusjoner i porteføljestyret og arbeidet med fremtidige investeringsplaner. Etter et lite gruppearbeid sluttet styret seg til vurderingen og var samstemte i at det ikke er ønskelig å fremheve hverken enkeltteknologier eller bestemte aktørgrupper i planen. Styret understreket samtidig at det nye verdensbildet, som følge av krigen i Ukraina, må reflekteres i planen. De utfordringene vi står overfor i dag kan ikke løses av teknologi alene, og teknologiene, inkl. digital sikkerhet, må omtales på andre måter enn det som ble gjort for bare få måneder siden.

Styret hadde også en kort diskusjon om utfordringsbildet som planen er innrettet mot og hvordan FoUol-landskapet forventes å se ut i 2030. Styret oppfordret administrasjonen til å lytte ut næringslivs-representanter før planen ferdigstilles.

Vedtak: *Porteføljestyret ber administrasjonen oppdatere porteføljeplan-utkastet i henhold til styrets diskusjon i møtet.*

Sak PSTEKNO 22/22

Eventuelt

Alexandra Patriksson fra Digital Liv Norge (DLN) ga en kort introduksjon av DLN og presenterte deretter prosjektet [*A road map for academic research-intensive innovation from the Centre of Digital Life Norway*](#). I den innledende delen av prosjektet er det, i regi av Technopolis, blitt utarbeidet en rapport som beskriver nåtilstanden (*As Is*), og DLN og Technopolis har sammen utarbeidet en rapport som trekker opp noen anbefalinger for veien videre (*To Be*). Patriksson orienterte fra innholdet i rapportene og viste til noen helt konkrete handlingspunkter som er tenkt rullet ut de nærmeste par årene. Porteføljestyret takket for orienteringen og diskuterte mulige implikasjoner for det videre arbeidet. Styret trakk fram at fasilitering av transdisiplinær innovasjon er viktig og at DLN har en strategisk rolle som må sees i sammenheng med rollene og virkemidlene til det øvrige virkemiddelapparatet. Det ble pekt på at det ikke nødvendigvis er midler det står om, men hvordan virkemidlene innrettes. Porteføljestyret ba også om å få en utdypende presentasjon av DLN i et senere styremøte, gjerne supplert med konkrete prosjekteksempler.

Det var ingen andre saker til behandling under Eventuelt.

Vedtak: *Styret tar prosjektorienteringen til etterretning.*

Sak PSTEKNO 23/22

Godkjenning av vedtaksprotokoll

Forslag til vedtaksprotokoll ble gjennomgått i møtet.

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*

Sak PSTEKNO 24/22

Åpen refleksjon og evaluering av møtet

Ikke gjennomført.

Sak PSTEKNO 25/22

Styrets eget møte

Ikke gjennomført.